

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/197/195/96

PRZEMOC W PROGRAMACH TELEWIZYJNYCH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, GRUDZIEŃ '96

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Zarówno w Polsce, jak i w innych krajach wiele dyskutuje się ostatnio na temat zjawiska przemocy w programach telewizyjnych. Wśród psychologów przeważa opinia o negatywnym wpływie, jaki mogą mieć tego typu sceny na psychikę i rozwój młodych ludzi. Rzadziej można spotkać stwierdzenie, że oglądanie w telewizji scen przemocy ma znaczenie terapeutyczne - pozwala widzom w bezpieczny sposób rozładować agresję.

Przychylając się do opinii o niekorzystnym wpływie, jakie sceny przemocy mogą mieć na widzów, wiele krajów wprowadziło ograniczenia w emitowaniu tego rodzaju obrazów w telewizji. Dotyczą one nie tylko filmów fabularnych, ale również krwawych lub brutalnych sekwencji pokazujących skutki starć zbrojnych, terroru lub katastrof. Ograniczenia te wyrażają się przede wszystkim w zakazach emitowania filmów i programów zawierających sceny przemocy przed określoną - zwykle późnowieczorną - godziną. Wprowadzane są również specjalne oznaczenia dotyczące stopnia przemocy zawartej w zapowiadanych programie (Francja) lub informacje uprzedzające, jakiego rodzaju scen należy się w nim spodziewać (Wielka Brytania).

W polskiej telewizji publicznej obowiązują kilka dokumentów regulujących, co można, a czego nie można pokazywać, m.in. specjalnie przetłumaczony kodeks etyczny BBC. Ustawa o radiofonii i telewizji zakazuje telewizji publicznej pokazywania między 6.00 a 23.00 tego, co „zagraża rozwojowi dzieci”, a więc scen brutalnych, treści obscenicznych oraz wulgarnych słów i gestów. Abstrahując od stopnia przestrzegania tych zaleceń, warto sprawdzić, czy filmy telewizyjne, zdaniem badanych, mogą przyczynić się do rozpowszechnienia pewnych wzorów zachowań, jaki jest stosunek Polaków do przemocy na ekranie, oraz czy rodzice, dostrzegając jej negatywny wpływ, stosują wobec dzieci ograniczenia w oglądaniu telewizji¹.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (78), 15-19 listopada ‘96, reprezentatywna próba losowa dorosłej ludności kraju (N=1134).

FILMOWE PREFERENCJE POLAKÓW

Rozważania dotyczące obecności przemocy na małym ekranie warto poprzedzić informacją na temat filmowych preferencji respondentów. Zostali oni poproszeni o wybór - z kilku propozycji - filmu, który najbardziej chcieliby obejrzeć.

	CBOS
Programy telewizyjne drukowane w gazetach zawierają niekiedy krótkie informacje o treści zapowiadanych filmów. Który z tych filmów najchętniej by Pan(i) obejrzał(a)?	
◆ Zwariowana komedia, w której wszystko może się zdarzyć - życiowy pechowiec przygarnia psa, który mówi	35%
◆ Zabawna i wzruszająca opowieść o zwykłej amerykańskiej rodzinie, w której życie wkracza od lat nie widziany dziadek	33%
◆ Wojna w Wietnamie. Narodziny męskiej przyjaźni w obliczu realistycznie pokazanych okrucieństw wojny	10%
◆ Przesycony delikatnym erotyzmem film o miłości młodej Angielki i Japończyka	8%
◆ W Nowym Jorku ma miejsce seria okrutnych morderstw. Rodzina jednej z ofiar wpada na trop gwałciiciela - mordercy	6%
◆ Kolumbijskie gangi narkotykowe walczą, nie przebijając w środkach, o dominację na rynku amerykańskim	3%
◆ Trudno powiedzieć	4%
◆ Inna odpowiedź	1%

Największym powodzeniem wśród ogółu ankietowanych cieszą się filmy rodzinne i komedie, nie zawierające erotyzmu ani przemocy. Kino rodzinne dwukrotnie częściej wolą oglądać kobiety (44%) niż mężczyźni (21%). Preferują je osoby starsze, emeryci i renciści, osoby deklarujące częsty udział w praktykach religijnych oraz respondenci z wykształceniem podstawowym². Komedie znacznie częściej wybierają panowie (42%) niż panie (29%). Chęć oglądania tego typu filmów częściej deklarują respondenci młodszy - maleje ona wraz ze wzrostem wieku badanych. Zwolennikami komedii są ponadto robotnicy i respondenci z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

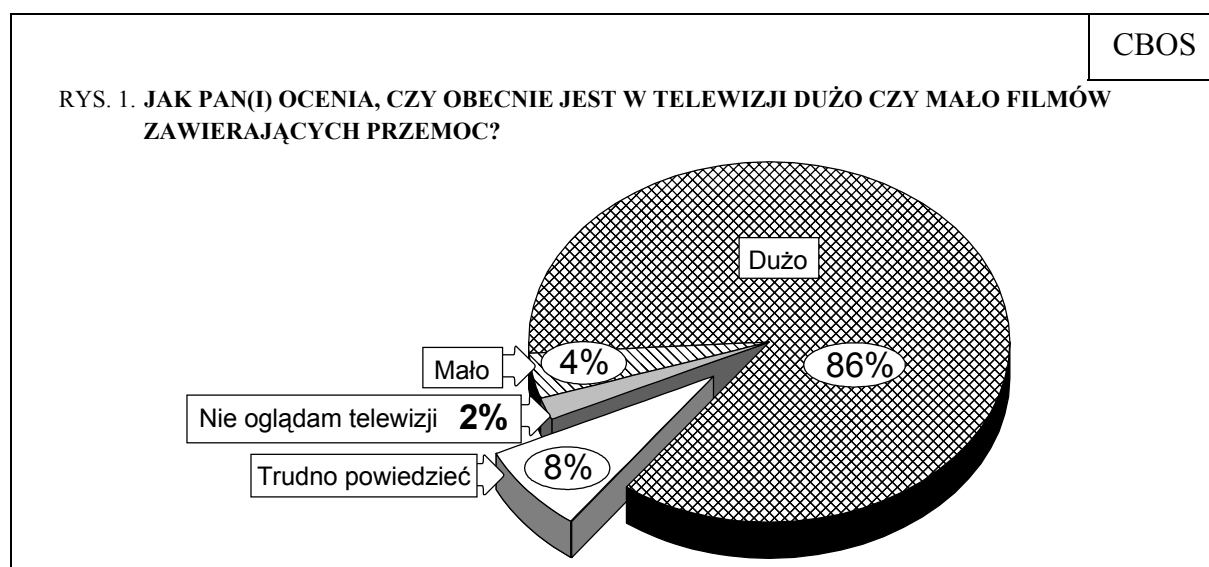
Niewiele osób wybrałoby film z motywami erotycznymi. Chęć obejrzenia takiego obrazu nie zależy od płci ankietowanych, natomiast nieco częściej niż ogół badanych chcieliby go zobaczyć pracownicy fizyczno-umysłowi i robotnicy wykwalifikowani.

² Zob. tabele aneksowe.

Wśród zaproponowanych respondentom filmów znalazły się trzy, których zapowiedzi pozwalają przypuszczać, że znajdują się w nich sceny przemocy. Najczęściej wybierany spośród nich był film wojenny - chciałby go obejrzeć co dziesiąty badany, dwukrotnie częściej mężczyźni (14%) niż kobiety (7%). Pozostałe filmy zawierające sceny przemocy cieszyły się uznaniem jeszcze mniejszej liczby ankietowanych. Można zatem sądzić, że przemoc wkomponowana w realia wojny jest odbierana w nieco innych kategoriach niż tego samego rodzaju sceny w filmach o innej tematyce. Wojenne tło filmu niejako usprawiedliwia zawartą w nim przemoc - jest ona uzasadniona wyższymi racjami, nie stanowi celu samego w sobie. W przypadku zaproponowanego respondentom filmu towarzyszy jego akcji, ale nie jest jego głównym tematem tak jak w pozostałych uwzględnionych w pytaniu filmach zawierających przemoc (w postaci walki gangów i seryjnych morderstw). Filmy ze scenami przemocy cieszą się największą popularnością w grupie respondentów najmłodszych, uczniów i studentów. Fakt ten może napawać niepokojem. Jeśli bowiem założymy, że osoby te nie nabrały określonych upodobań filmowych w krótkim okresie swej dorosłości, nasuwa się wniosek, że wiele z nich już jako dzieci oglądało i preferowało tego rodzaju filmy.

SPÓLECZNA DEFINICJA PRZEMOCY W TELEWIZJI

Przeważająca większość ankietowanych jest zdania, że telewizja emituje obecnie dużo filmów zawierających przemoc.

Opinii w tej kwestii nie różnicują zmienne socjodemograficzne. Respondenci niemal jednomyślnie zgadzają się, że przemoc w telewizji jest dużo. Nasuwa się zatem pytanie, które z zachowań bohaterów ekranu telewizyjnego noszą, zdaniem badanych, cechy przemocy?

Tabela 1

w procentach

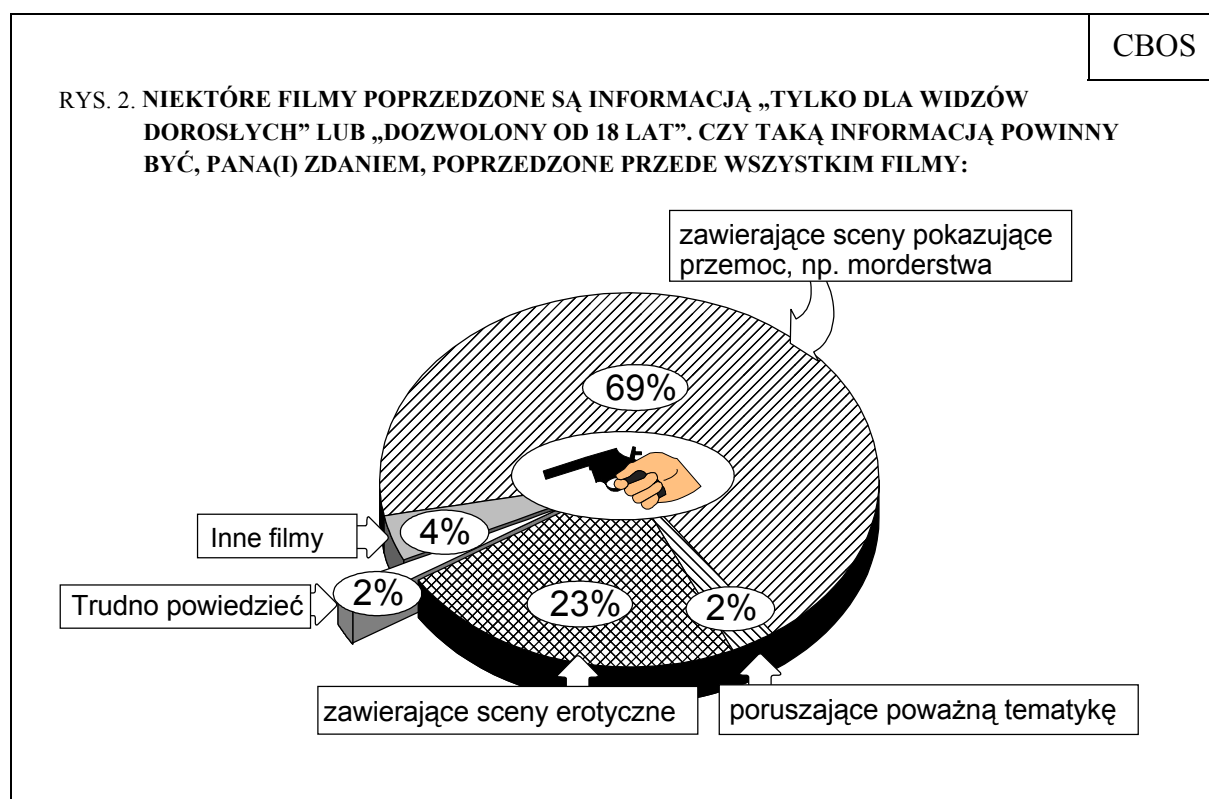
Co to jest, Pana(i) zdaniem, przemoc na ekranie? Czy przemocą można nazwać:	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
– morderstwo lub gwałt pokazany na ekranie	98	0	2
– fizyczne znęcanie się nad kimś	96	2	2
– pobicie jednej osoby przez drugą	82	15	3
– groźby, szantaż, zastraszanie bohaterów	72	23	5
– morderstwo lub gwałt, o którym się mówi, ale nie pokazuje się go na ekranie	68	28	4
– uderzenie jednej osoby przez drugą	65	31	4
– wulgarne słownictwo	44	51	5

Do zachowań filmowych bohaterów noszących cechy przemocy badani zaliczyli przede wszystkim te najbardziej drastyczne - morderstwo, gwałt, fizyczne znęcanie się nad kimś. Nieco mniej osób uważa za przemoc groźby, szantaż czy zastraszanie. Warto podkreślić, że dla wielu osób morderstwo i gwałt tracą cechy przemocy, jeśli tylko się o nich mówi, a nie są bezpośrednio pokazane na ekranie. Co trzeci badany nie uważa za przemoc uderzenia, co drugi jest przeciwny określeniu tym mianem wulgarne słownictwa.

Cechy społeczno-demograficzne różnicują opinie respondentów zwłaszcza w odniesieniu do scen wzbudzających pewne kontrowersje, nie dotyczą natomiast tych, które oceniane są przez ogół ankietowanych jednoznacznie (morderstwo lub gwałt pokazany na ekranie i fizyczne znęcanie się). Ogólnie rzecz biorąc, najbardziej liberalne w ocenie są osoby między 25 a 34 rokiem życia, pracownicy umysłowi niższego szczebla i fizyczno-umysłowi, prywatni przedsiębiorcy oraz preferujący oglądanie filmów zawierających przemoc uczniowie i studenci. Przedstawiciele tych grup społeczno-zawodowych znacznie częściej niż ogół badanych przychylają się do opinii, że poddane w pytaniu pod ocenę sceny nie noszą cech przemocy. Osoby deklarujące częsty udział w praktykach religijnych nie wyróżniają się szczególną restrykcyjnością w tym względzie - w porównaniu z osobami praktykującymi rzadziej (lub wcale) nieco częściej uważają za przemoc jedynie pobicie i wulgarne słownictwo.

„TYLKO DLA WIDZÓW DOROSŁYCH”?

Idea wprowadzania ograniczeń wiekowych dla niektórych filmów kinowych i telewizyjnych nie jest pomysłem nowym. Starsi widzowie pamiętają zapewne, stosowaną głównie w kinach, a obecnie prawie zarzuconą, skalę ograniczeń wiekowych - 12 lat, 15 lat, 16 lat, 18 lat. Obecnie ograniczenia tego rodzaju częściej spotkać można w telewizji niż w kinach - jest to zwykle poprzedzająca emisję informacja, że film przeznaczony jest dla widzów dorosłych. Kryteria decydujące o opatrywaniu niektórych filmów taką zapowiedzią pozostają dla widzów tajemnicą - nie wiadomo, czy chodzi o erotyzm czy przemoc, czy też decyduje jeszcze coś innego. Zdaniem respondentów, informacją „Tylko dla widzów dorosłych” powinny być poprzedzone przede wszystkim filmy ukazujące przemoc. Znacznie mniej badanych postuluje ograniczanie w ten sposób widowni filmów zawierających sceny erotyczne. Bardzo niewiele osób uważa, że tylko dla widzów dorosłych powinny być przeznaczone filmy poruszające poważną tematykę.

Interesujące wydaje się zidentyfikowanie grup respondentów opowiadających się za ograniczeniami wiekowymi wobec widzów filmów zawierających przemoc lub seks. Za tym, aby informacją „Tylko dla widzów dorosłych” opatrywać filmy zawierające sceny erotyczne, opowiadają się przede wszystkim mieszkańcy wsi i małych miast, osoby z wykształceniem podstawowym, zasadniczym zawodowym i średnim, robotnicy niewykwalifikowani. Opinię taką częściej prezentują kobiety niż mężczyźni, w większym stopniu skłaniają się ku niej osoby deklarujące częste uczestnictwo w praktykach religijnych.

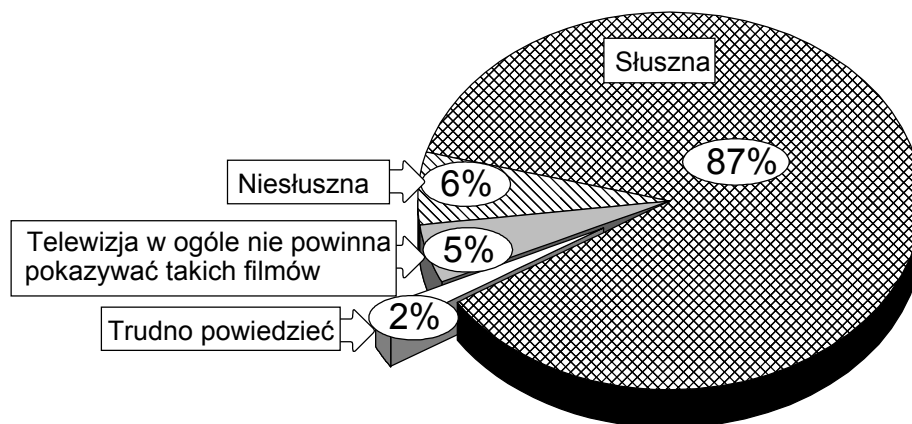
Przekonanie, że ograniczenia wiekowe powinny dotyczyć przede wszystkim filmów zawierających sceny przemocy, wyrażają przede wszystkim respondenci z wyższym wykształceniem, kadra kierownicza i inteligencja, prywatni przedsiębiorcy oraz mieszkańcy dużych miast. Częściej uważają tak mężczyźni oraz osoby rzadko uczestniczące w praktykach religijnych lub niepraktykujące.

Ogólnie rzecz biorąc, przemoc na ekranie postrzegana jest jako większe niż erotyka zagrożenie dla rozwoju młodych ludzi. W każdej z grup społeczno-demograficznych większość stanowią osoby opowiadające się za ograniczeniami wiekowymi wobec widzów filmów zawierających sceny przemocy. Bardziej restrykcyjne stanowisko niektórych grup wobec tematyki i scen erotycznych może mieć natomiast swoje źródło w charakterystycznym dla naszej tradycji, wstydliwym podejściu do seksu, wzmacnianym jednoznacznym i często wyrażanym stanowiskiem Kościoła katolickiego w tych sprawach.

Respondenci oczekują rozwiązań, ograniczających obecność w telewizji scen przemocy i umożliwiających widzom dokonywanie wyboru filmów, które chcą oglądać. Z powszechną akceptacją spotkała się propozycja, aby filmy zawierające sceny przemocy pokazywane były w telewizji w późnych godzinach wieczornych. Przeważająca większość ankietowanych uznała też za potrzebne widzom specjalne, pojawiające się na ekranie przed każdym emitowanym w telewizji filmem oznaczenie, informujące, jaki stopień przemocy zawiera zapowiadany film.

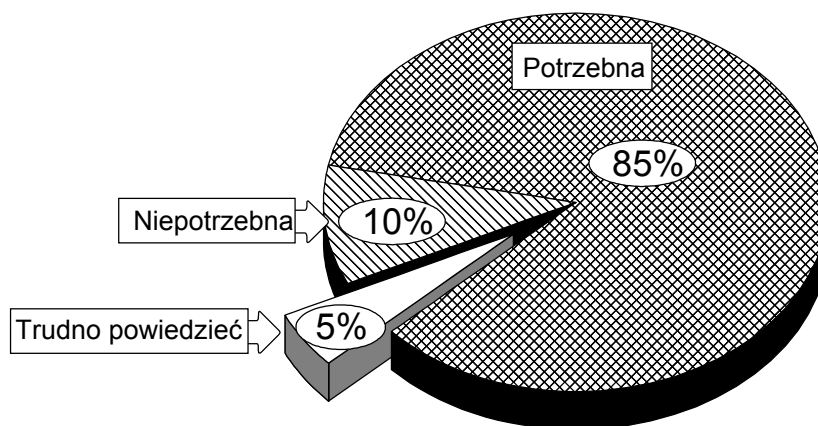
CBOS

RYS. 3. CZY PROPOZYCJA, ABY FILMY ZAWIERAJĄCE SCENY PRZEMOCY POKAZYWANE BYŁY W TELEWIZJI PO GODZINIE 22.00, JEST, PANA(I) ZDANIEM, SŁUSZNA CZY TEŻ NIESŁUSZNA?

CBOS

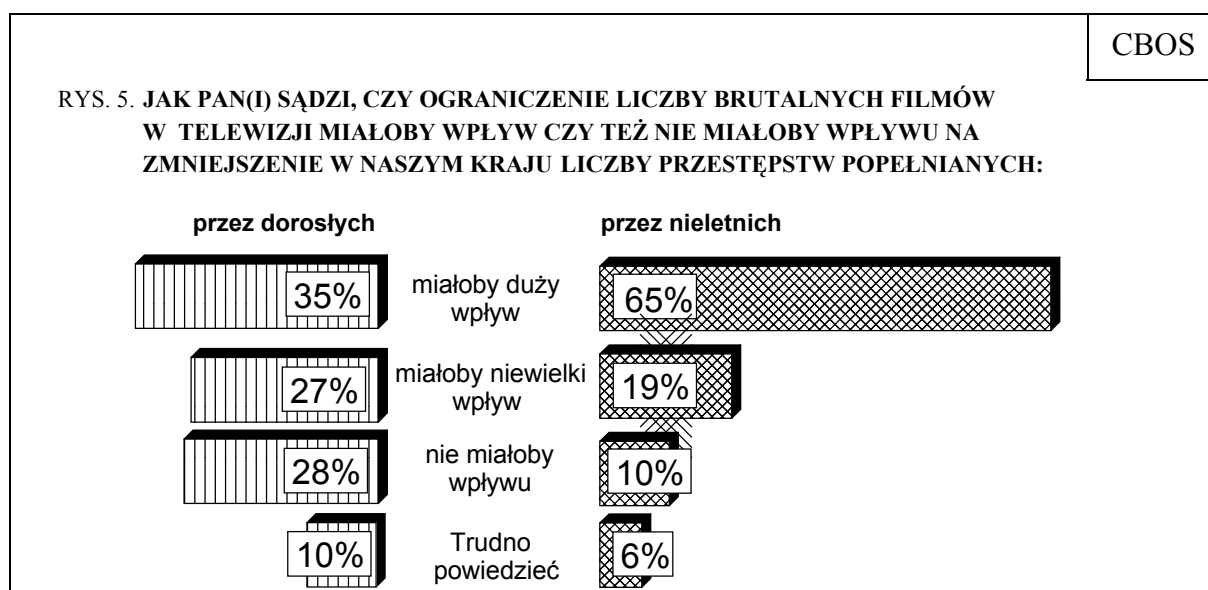
RYS. 4. WYOBRAŹMY SOBIE SYTUACJĘ, ŻE PRZED KAŻDYM EMITOWANYM W TELEWIZJI FILMEM POJAWIA SIĘ NA EKRANIE SPECJALNE OZNACZENIE, INFORMUJĄCE WIDZÓW, JAKI STOPIEŃ PRZEMOCY ZAWIERA ZAPOWIADANY FILM. CZY, PANA(I) ZDANIEM, TAKA INFORMACJA JEST WIDZOM POTRZEBNA CZY TEŻ NIEPOTRZEBNA?

Potrzebę informowania widzów o stopniu przemocy zawartego w zapowiadany filmie stosunkowo najrzadziej odczuwają respondenci z wyższym wykształceniem i osoby nie uczestniczące w praktykach religijnych. Postulatowi emitowania filmów zawierających sceny przemocy po godzinie 22.00 przeciwni są natomiast najczęściej respondenci do 35 roku życia oraz uczniowie i studenci. Osoby najstarsze najczęściej w porównaniu z innymi podzielają pogląd, że w telewizji w ogóle nie powinno się pokazywać tego rodzaju filmów.

Dość powszechna akceptacja, jaką uzyskały obie propozycje, wskazuje jednak, że tego rodzaju rozwiązania spotkałyby się z pozytywnym przyjęciem widzów. Żadne z nich bowiem nie ogranicza prawa do odbioru tego rodzaju filmów osobom, które tego pragną, innym natomiast pozwala uniknąć ich oglądania. Warto jeszcze raz przypomnieć, że w polskiej telewizji obowiązuje, nie zawsze przestrzegany, zakaz pokazywania scen przemocy przed godziną 23.00. Wypowiedzi respondentów dotyczące ograniczenia czasu emitowania tego typu filmów należy zatem odczytywać jako wyraz akceptacji tego zakazu.

Wiele mówi się ostatnio o tym, że kino i telewizja inspirują sprawców niektórych przestępstw, którzy realizują w praktyce to, co wcześniej obejrżeli na ekranie. Duża część respondentów zgadza się z tym stwierdzeniem uważając, że ograniczenie liczby filmów zawierających sceny przemocy wpłynęłoby na zmniejszenie liczby przestępstw popełnianych zarówno przez nieletnich, jak i dorosłych.

Wydaje się, iż w powszechnym odczuciu młodzież jest bardziej niż dorośli podatna na wzory zachowań lansowane w telewizji - niemal dwie trzecie badanych twierdzi, że ograniczenie liczby brutalnych filmów miałyby duży wpływ na spadek liczby przestępstw popełnianych przez nieletnich. Respondenci prezentują większy sceptycyzm, jeśli chodzi o wpływ telewizji na zmniejszenie się przestępczości dorosłych - więcej niż co czwarty ankietowany sądzi, że ograniczenie przemocy na ekranie nie miałyby żadnego wpływu na jej zasięg.

W obu przypadkach sceptykami są przede wszystkim respondenci młodszy (do 35 roku życia), uczniowie i studenci, mieszkańcy dużych miast oraz osoby nie uczestniczące w praktykach religijnych. W ograniczenie tymi metodami przestępczości nieletnich wierzą natomiast przede wszystkim badani biorący częsty udział w praktykach religijnych, a w zmniejszenie liczby przestępstw popełnianych przez dorosłych - respondenci najstarsi.

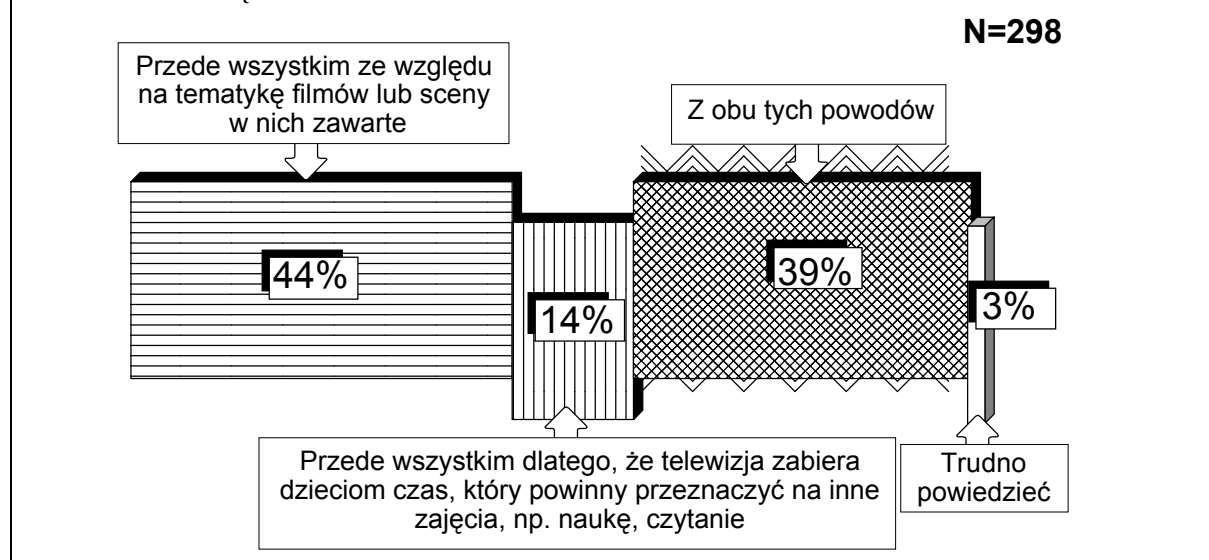
OGRANICZENIA W OGLĄDANIU TELEWIZJI STOSOWANE PRZEZ RODZICÓW WOBEC DZIECI

W celu uchronienia dzieci i młodzieży przed szkodliwym wpływem niektórych scen emitowanych w telewizji można i należy uruchamiać mechanizmy ogólnych zakazów. Nie ulega jednak wątpliwości, że bez współpracy rodziców w tej mierze ich skuteczność będzie niewielka. Rodzice mają tu o wiele większe możliwości, przede wszystkim przez ograniczanie dostępu dzieci do telewizji i świadomy wybór programów, na których oglądanie im zezwalają.

Obecnie ograniczenia w oglądaniu telewizji stosuje ponad trzy czwarte (77%) rodziców mających dzieci w wieku od 3 do 16 lat - przede wszystkim osoby z wykształceniem wyższym, inteligencja, kadra kierownicza, rolnicy oraz badani uczestniczący w praktykach religijnych przynajmniej kilka razy w miesiącu. Najrzadziej ograniczają swoim dzieciom dostęp do telewizji robotnicy niewykwalifikowani oraz respondenci rzadko uczestniczący w praktykach religijnych lub niepraktykujący. Ograniczenia w nieco mniejszym stopniu dotyczą dzieci starszych (od 13 do 16 lat) i najmłodszych (od 3 do 7 lat), stosowane są natomiast przede wszystkim wobec dzieci między ósmym a dwunastym rokiem życia.

Najczęstszym powodem stosowanych wobec dzieci ograniczeń w dostępie do telewizji jest tematyka filmów i programów. Nieco mniej osób motywuje swoją decyzję zarówno tematyką, jak i tym, że telewizja zabiera dzieciom czas, który mogłyby przeznaczyć na inne pożyteczne zajęcia - naukę, czytanie, zabawę. Tylko co siódmy rodzic ograniczający dzieciom możliwość oglądania telewizji ma na uwadze przede wszystkim trwanie przez dzieci czasu przed telewizorem.

RYS. 6. Z JAKICH POWODÓW STOSUJE PAN(I) WOBEC SWOICH DZIECI OGRANICZENIA W OGLĄDANIU TELEWIZJI?

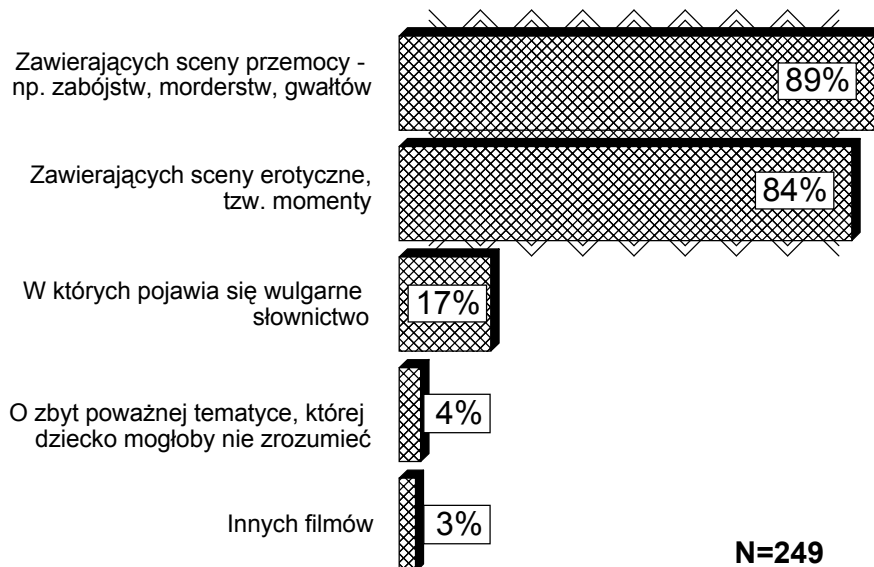

Ograniczenia ze względu na temat filmu czy programu stosują wobec swoich dzieci przede wszystkim respondenci z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz mieszkańcy najmniejszych i największych miast. Rodzice z wykształceniem podstawowym częściej niż inni zabraniają dzieciom oglądania telewizji dlatego, że zabiera im ona czas. Z obu tych powodów ograniczają dzieciom dostęp do telewizji rodzice z wykształceniem wyższym lub średnim, kadra kierownicza, inteligencja i pracownicy umysłowi niższego szczebla.

Zakaz oglądania programów przede wszystkim ze względu na ich treść dotyczy w największym stopniu dzieci najmłodszych - do 7 lat. Dzieci starsze częściej spotykają się z ograniczeniami również z uwagi na stratę czasu - wynika to najprawdopodobniej z faktu, że dzieci te mają już obowiązki związane ze szkołą.

Rodzice, którzy zabraniają dzieciom oglądania telewizji przede wszystkim lub również ze względu na tematykę filmów i programów, w przeważającej większości motywują swoją decyzję obecnością scen zawierających przemoc lub/i erotyzm. Tylko co szósty z nich zabrania dzieciom oglądania filmów, w których pojawia się wulgarne słownictwo, a jedynie dla 4% rodziców powodem zakazu może być zbyt poważna tematyka programu.

RYS. 7. OGLĄDANIA JAKICH FILMÓW NAJCZĘŚCIEJ ZABRANIA PAN(I) SWOIM DZIECIOM?

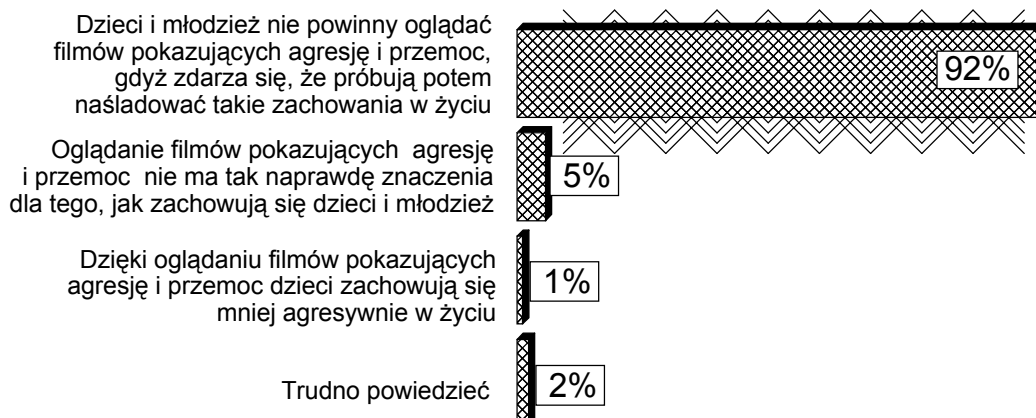
Procenty nie sumują się do 100, gdyż respondent miał możliwość udzielenia więcej niż jednej odpowiedzi.

Powody, jakie skłaniają rodziców do wydania dzieciom zakazu oglądania telewizji, nie mają bezpośredniego związku z wiekiem dziecka, istotniejsze wydają się cechy społeczno-demograficzne charakteryzujące rodziców. Oglądania filmów zawierających sceny erotyczne zabraniają swoim dzieciom przede wszystkim robotnicy i pracownicy fizyczno-umysłowi. Zakaz ze względu na poważną tematykę programu stosują częściej niż inni rodzice z wyższym wykształceniem oraz kadra kierownicza i inteligencja. Rolnicy i prywatni przedsiębiorcy nie pozwalają dzieciom oglądać filmów, w których pojawia się wulgarne słownictwo.

Zmienne socjodemograficzne nie różnicują w istotny sposób respondentów, którzy zabraniają swoim dzieciom oglądania niektórych filmów ze względu na zawarte w nich sceny przemocy. Zakaz taki nieco częściej jednak stosują (według własnych deklaracji) mężczyźni niż kobiety.

Niemal wszyscy respondenci zgadzają się z opinią, że dzieci i młodzież nie powinny oglądać filmów pokazujących agresję i przemoc, gdyż zdarza się, że próbują potem naśladować takie zachowania w życiu. O braku wpływu oglądanych filmów na zachowania dzieci i młodzieży przekonana jest znikoma liczba ankietowanych, natomiast stwierdzenie o terapeutycznych walorach ekranowej agresji w zasadzie nie znalazło zwolenników.

RYS. 8. KTÓRE Z PONIŻSZYCH ZDAŃ JEST NAJBLIŻSZE PANA(I) OPINII?

Pogląd, że treść oglądanych filmów nie ma znaczenia dla zachowań dzieci i młodzieży, trzykrotnie częściej niż ogół badanych podzielają pracownicy fizyczno-umysłowi oraz osoby nie uczestniczące w praktykach religijnych. Być może jest to powód, dla którego w grupach tych stosunkowo najrzadziej deklaruje się ograniczanie dzieciom dostępu do telewizji.

O pozytywnym wpływie filmów zawierających przemoc na zachowania młodych ludzi nieco częściej są przekonani respondenci najmłodsi oraz uczniowie i studenci - można sądzić, że biorą oni tu pod uwagę osobiste odczucia towarzyszące oglądaniu tego typu scen. Nieco częściej niż ogół badanych podzielają ten pogląd również respondenci nie uczestniczący w praktykach religijnych.

Opinie osób mających dzieci i bezdzietnych nie różnią się w omawianej kwestii.

Obecność w telewizji filmów zawierających sceny przemocy staje się problemem - respondenci uważają, że jest ich zbyt wiele, dostrzegają również związek pomiędzy lansowanymi przez telewizję wzorami zachowań a przestępczością, zwłaszcza nieletnich.

Można sądzić, że ze społeczną aprobatą spotkałyby się inicjatywy zmierzające do ograniczenia przemocy na ekranie lub uchronienia przed nimi widzów nie chcących oglądać tego rodzaju filmów.

Większość rodziców deklaruje stosowanie wobec swoich dzieci ograniczeń w oglądaniu telewizji. Ich powodem jest przede wszystkim, zwłaszcza w odniesieniu do młodszych dzieci, nieodpowiednia tematyka programów. Jednak warto podkreślić, że za niewskazane dla dzieci rodzice uważają nie tylko sceny przemocy, ale i erotyczne. Nie kwestionowany jest negatywny wpływ, jaki ekranowa agresja wywiera na dzieci i młodzież. Zdaniem ankietowanych, zdarza się, że próbują one potem odtwarzać w życiu zachowania zaobserwowane na ekranie. Niestety, badanie, którego celem było poznanie poglądów społeczeństwa na temat przemocy w telewizji, pozostawia bez odpowiedzi kwestię postrzegania negatywnego wpływu scen erotycznych na rozwój młodych ludzi.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Programy telewizyjne drukowane w gazetach zawierają niekiedy krótkie informacje o treści zapowiadanych filmów. Który z tych filmów najchętniej by Pan(i) obejrzał(a)?

(%)

	Kino rodzinne	Film wojenny	Komedia	O wojnie gangów	Erotyczny	O gwałci- cielu - mordercy	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	33	10	35	3	8	6	4	1124
Płeć								
Mężczyźni	21	14	42	4	8	8	3	532
Kobiety	44	7	29	1	9	5	4	592
Wiek								
do 24 lat	15	15	44	5	5	16	0	157
25-34	22	13	39	2	10	11	2	200
35-44	31	8	39	4	9	6	2	235
45-54	36	10	38	2	9	4	3	207
55-64	47	9	27	2	8	1	5	138
65 lat i więcej	47	9	22	1	8	2	10	188
Miejsce zamieszkania								
Wieś	33	10	37	3	5	8	5	409
Miasto do 20 tys.	35	9	35	2	9	7	3	147
od 21 do 100 tys.	33	13	31	2	11	6	4	230
101-500 tys.	30	8	36	5	13	6	2	193
501 tys. i więcej mieszk.	33	13	37	2	8	4	3	145
Region								
Północny	29	8	35	4	9	10	4	156
Zachodni	29	8	37	1	16	8	0	113
Środkowo-zachodni	37	9	43	2	3	5	1	157
Środkowy	29	12	32	4	12	6	2	208
Wschodni	42	8	32	2	2	6	4	116
Południowo-wschodni	41	13	27	1	9	4	5	197
Południowo-zachodni	26	13	42	3	8	6	3	176
Wykształcenie								
Podstawowe	40	10	31	1	5	5	7	371
Zasadnicze zawodowe	23	11	41	6	9	7	2	302
Średnie	33	8	36	2	11	8	2	363
Wyższe	35	19	27	1	10	3	4	87
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	37	15	29	1	7	8	3	84
Prac.umysł.niż.szczebla	25	11	41	3	11	8	2	102
Pracownicy fiz.- umysł.	23	6	44	2	13	11	1	70
Robotnicy wykwalifikowani	15	11	45	6	12	9	3	126
Robotnicy niewykwalifik.	27	12	48	3	2	8	0	58
Rolnicy	27	11	40	2	8	5	6	76
Prywatni przedsiębiorcy	25	18	39	8	6	3	2	47
Bierni zawodowo								
Renciści	49	6	29	0	6	4	6	149
Emeryci	47	9	23	1	9	2	8	212
Uczniowie i studenci	13	18	38	5	7	18	0	49
Bezrobotni	32	14	35	2	9	7	1	96
Gospodynie domowe i inni	37	3	40	7	6	6	2	55
Pracujący poza rolnictwem								
Sfera budżetowa	33	4	46	1	5	9	3	119
Sektor państwowy	18	14	40	5	11	10	4	145
Sektor prywatny	26	13	39	4	10	7	1	232
Spółdzielczość	42	6	25	7	18	0	3	20
Dochody na jedną osobę								
Poniżej 150 zł	30	13	37	3	5	10	2	184
151 - 225	31	9	43	1	6	6	4	151
226 - 325	32	11	33	3	10	7	4	256
326 - 425	34	10	36	3	9	5	3	197
Powyżej 426 zł	36	9	32	3	12	3	4	245
Ocena własnych war. mater.								
Źle	33	9	38	3	8	7	4	364
Średnie	35	11	33	3	8	6	4	536
Dobre	29	12	37	3	9	7	3	225
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	51	6	29	3	6	3	2	63
Raz w tygodniu	38	12	34	2	7	4	4	543
Kilka razy w miesiącu	28	10	35	6	8	10	3	139
Kilka razy w roku	26	8	39	3	10	10	5	266
W ogóle nie uczestniczy	23	16	35	4	12	8	3	111
Poglądy polityczne								
Lewica	24	10	42	3	11	7	3	217
Centrum	26	9	38	4	12	8	2	244
Prawica	39	12	34	3	5	6	3	346
Trudno powiedzieć	38	11	30	1	8	6	7	315

Tabela 2. Co to jest, Pana(i) zdaniem, przemoc na ekranie? Czy przemocą można nazwać **groźby, szantaż, zastraszanie bohaterów?**

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	72	23	5	1133
Płeć				
Mężczyźni	68	28	4	537
Kobiety	75	19	6	596
Wiek				
do 24 lat	69	27	3	157
25-34	66	31	3	200
35-44	70	28	2	236
45-54	74	20	6	210
55-64	77	20	2	139
65 lat i więcej	74	13	13	191
Miejsce zamieszkania				
Wieś	73	21	6	411
Miasto do 20 tys.	65	26	8	147
od 21 do 100 tys.	75	21	4	233
101-500 tys.	70	28	2	196
501 tys.i więcej mieszk.	71	26	2	146
Region				
Północny	72	26	1	156
Zachodni	60	36	4	113
Środkowozachodni	83	12	5	158
Środkowy	68	28	4	208
Wschodni	80	14	6	117
Południowo-wschodni	68	26	7	197
Południowo-zachodni	72	21	7	183
Wykształcenie				
Podstawowe	74	18	8	373
Zasadnicze zawodowe	66	30	4	308
Średnie	72	24	4	364
Wyższe	76	21	2	87
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier.,inteligencja	70	28	2	84
Prac.umysł.niż.szczębla	69	30	1	102
Pracownicy fiz.- umysł.	66	24	10	70
Robotnicy wykwalifikowani	73	26	1	128
Robotnicy niewykwalifik.	83	16	1	58
Rolnicy	73	23	4	76
Prywatni przedsiębiorcy	66	26	8	47
Bierni zawodowo				
Renciści	74	18	8	153
Emeryci	72	17	11	215
Uczniowie i studenci	66	34	0	49
Bezrobotni	69	29	2	96
Gospodynie domowe i inni	74	26	0	55
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	82	18	0	119
Sektor państwowy	72	26	2	146
Sektor prywatny	66	28	6	233
Spółdzielczość	70	25	5	22
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	69	25	5	185
151 - 225	75	21	4	151
226 - 325	70	26	4	259
326 - 425	69	24	6	201
Powyżej 426 zł	75	21	4	246
Ocena własnych war. mater.				
Złe	71	22	6	369
Średnie	73	23	4	539
Dobre	69	27	4	225
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	74	24	3	64
Raz w tygodniu	76	20	5	550
Kilka razy w miesiącu	64	30	6	139
Kilka razy w roku	73	23	5	267
W ogóle nie uczestniczy	58	34	8	111
Poglądy polityczne				
Lewica	75	20	5	217
Centrum	69	28	3	247
Prawica	73	25	3	346
Trudno powiedzieć	71	21	9	320

Tabela 3. Co to jest, Pana(i) zdaniem, przemoc na ekranie? Czy przemocą można nazwać **uderzenie jednej osoby przez drugą?**

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	65	31	4	1133
Płeć				
Mężczyźni	62	33	4	537
Kobiety	67	28	5	596
Wiek				
do 24 lat	66	33	2	157
25-34	53	45	2	200
35-44	59	38	2	236
45-54	69	27	4	210
55-64	74	22	5	139
65 lat i więcej	73	16	11	191
Miejsce zamieszkania				
Wieś	68	26	6	411
Miasto do 20 tys.	59	39	2	147
od 21 do 100 tys.	71	25	5	233
101-500 tys.	61	35	4	196
501 tys.i więcej mieszk.	59	39	2	146
Region				
Północny	61	35	4	156
Zachodni	55	44	1	113
Środkowozachodni	70	25	5	158
Środkowy	59	37	4	208
Wschodni	72	21	7	117
Południowo-wschodni	66	30	4	197
Południowo-zachodni	71	24	5	183
Wykształcenie				
Podstawowe	73	21	6	373
Zasadnicze zawodowe	61	35	4	308
Średnie	62	36	2	364
Wyższe	58	36	6	87
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier.,inteligencja	58	39	3	84
Prac.umysł.niż.szczębla	52	46	2	102
Pracownicy fiz.- umysł.	54	41	5	70
Robotnicy wykwalifikowani	63	36	1	128
Robotnicy niewykwalifik.	74	25	1	58
Rolnicy	70	28	3	76
Prywatni przedsiębiorcy	59	40	1	47
Bierni zawodowo				
Renciści	73	19	8	153
Emeryci	69	21	10	215
Uczniowie i studenci	62	35	2	49
Bezrobotni	73	25	1	96
Gospodynie domowe i inni	54	42	4	55
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	62	36	2	119
Sektor państwowy	62	37	1	146
Sektor prywatny	60	37	3	233
Spółdzielczość	56	44	0	22
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	66	30	5	185
151 - 225	73	25	2	151
226 - 325	64	33	3	259
326 - 425	59	35	6	201
Powyżej 426 zł	65	31	4	246
Ocena własnych war. mater.				
Złe	66	28	6	369
Średnie	67	29	4	539
Dobre	57	41	2	225
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	69	26	5	64
Raz w tygodniu	69	28	4	550
Kilka razy w miesiącu	60	34	6	139
Kilka razy w roku	61	34	5	267
W ogóle nie uczestniczy	59	37	5	111
Poglądy polityczne				
Lewica	60	37	3	217
Centrum	60	37	3	247
Prawica	66	30	4	346
Trudno powiedzieć	70	23	7	320

Tabela 4. Co to jest, Pana(i) zdaniem, przemoc na ekranie? Czy przemocą można nazwać **wulgarne słownictwo**?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	44	51	5	1133
Płeć				
Mężczyźni	40	55	5	537
Kobiety	48	47	5	596
Wiek				
do 24 lat	42	57	1	157
25-34	35	62	3	200
35-44	42	55	3	236
45-54	48	49	3	210
55-64	44	49	7	139
65 lat i więcej	51	35	14	191
Miejsce zamieszkania				
Wieś	42	50	7	411
Miasto do 20 tys.	42	53	5	147
od 21 do 100 tys.	43	51	6	233
101-500 tys.	45	51	4	196
501 tys.i więcej mieszk.	49	50	0	146
Region				
Północny	45	52	3	156
Zachodni	33	65	2	113
Środkowozachodni	45	49	6	158
Środkowy	42	53	6	208
Wschodni	46	45	9	117
Południowo-wschodni	45	51	4	197
Południowo-zachodni	48	45	7	183
Wykształcenie				
Podstawowe	47	44	9	373
Zasadnicze zawodowe	41	54	5	308
Średnie	42	55	3	364
Wyższe	45	54	1	87
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier.,inteligencja	48	52	0	84
Prac.umysł.niż.szczębla	45	55	0	102
Pracownicy fiz.- umysł.	36	58	5	70
Robotnicy wykwalifikowani	39	58	4	128
Robotnicy niewykwalifik.	34	64	1	58
Rolnicy	48	47	5	76
Prywatni przedsiębiorcy	44	50	6	47
Bierni zawodowo				
Renciści	47	40	14	153
Emeryci	49	41	10	215
Uczniowie i studenci	37	63	0	49
Bezrobotni	36	62	2	96
Gospodynie domowe i inni	51	49	0	55
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	45	55	1	119
Sektor państwowy	40	57	2	146
Sektor prywatny	41	55	3	233
Spółdzielczość	52	48	0	22
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	44	51	5	185
151 - 225	45	54	1	151
226 - 325	43	51	6	259
326 - 425	48	46	7	201
Powyżej 426 zł	42	55	3	246
Ocena własnych war. mater.				
Złe	45	49	6	369
Średnie	44	51	6	539
Dobre	42	55	4	225
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	63	33	4	64
Raz w tygodniu	46	49	5	550
Kilka razy w miesiącu	39	56	6	139
Kilka razy w roku	41	53	6	267
W ogóle nie uczestniczy	35	59	6	111
Poglądy polityczne				
Lewica	43	52	5	217
Centrum	39	58	3	247
Prawica	47	50	3	346
Trudno powiedzieć	45	46	10	320

Tabela 5. Co to jest, Pana(i) zdaniem, przemoc na ekranie? Czy przemocą można nazwać **pobicie jednej osoby przez drugą?**

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	82	15	4	1133
Płeć				
Mężczyźni	80	16	4	537
Kobiety	83	13	3	596
Wiek				
do 24 lat	82	17	2	157
25-34	79	19	2	200
35-44	79	18	3	236
45-54	83	15	2	210
55-64	85	12	3	139
65 lat i więcej	84	7	9	191
Miejsce zamieszkania				
Wieś	82	13	5	411
Miasto do 20 tys.	76	20	4	147
od 21 do 100 tys.	86	10	4	233
101-500 tys.	85	14	1	196
501 tys.i więcej mieszk.	75	22	3	146
Region				
Północny	80	16	4	156
Zachodni	75	21	3	113
Środkowozachodni	85	12	3	158
Środkowy	76	19	5	208
Wschodni	87	9	4	117
Południowo-wschodni	81	16	3	197
Południowo-zachodni	89	8	3	183
Wykształcenie				
Podstawowe	83	11	5	373
Zasadnicze zawodowe	78	18	4	308
Średnie	82	16	2	364
Wyższe	85	13	3	87
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier.,inteligencja	86	14	0	84
Prac.umysł.niż.szczębla	76	22	2	102
Pracownicy fiz.- umysł.	75	24	1	70
Robotnicy wykwalifikowani	80	16	4	128
Robotnicy niewykwalifik.	85	13	1	58
Rolnicy	86	12	2	76
Prywatni przedsiębiorcy	78	21	1	47
Bierni zawodowo				
Renciści	84	12	4	153
Emeryci	82	9	9	215
Uczniowie i studenci	79	19	2	49
Bezrobotni	89	10	1	96
Gospodynie domowe i inni	75	20	5	55
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	84	14	2	119
Sektor państwowy	78	20	1	146
Sektor prywatny	82	16	2	233
Spółdzielczość	59	34	7	22
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	79	19	2	185
151 - 225	88	9	2	151
226 - 325	82	15	3	259
326 - 425	76	17	7	201
Powyżej 426 zł	83	15	2	246
Ocena własnych war. mater.				
Złe	82	13	4	369
Średnie	83	13	4	539
Dobre	78	20	2	225
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	95	3	2	64
Raz w tygodniu	84	13	3	550
Kilka razy w miesiącu	76	20	4	139
Kilka razy w roku	78	17	5	267
W ogóle nie uczestniczy	78	17	5	111
Poglądy polityczne				
Lewica	73	24	3	217
Centrum	82	16	3	247
Prawica	86	12	2	346
Trudno powiedzieć	83	11	6	320

Tabela 6. Co to jest, Pana(i) zdaniem, przemoc na ekranie? Czy przemocą można nazwać morderstwo lub gwałt, o którym się mówi, ale nie pokazuje się na ekranie?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	68	28	4	1133
Płeć				
Mężczyźni	64	31	5	537
Kobiety	71	24	4	596
Wiek				
do 24 lat	58	38	4	157
25-34	57	39	4	200
35-44	67	30	2	236
45-54	71	27	2	210
55-64	78	16	6	139
65 lat i więcej	77	13	10	191
Miejsce zamieszkania				
Wieś	72	23	5	411
Miasto do 20 tys.	68	28	4	147
od 21 do 100 tys.	67	28	5	233
101-500 tys.	61	35	5	196
501 tys. i więcej mieszk.	67	31	2	146
Region				
Północny	66	32	2	156
Zachodni	62	34	4	113
Środkowozachodni	70	24	7	158
Środkowy	56	38	5	208
Wschodni	75	18	7	117
Południowo-wschodni	74	25	2	197
Południowo-zachodni	73	21	6	183
Wykształcenie				
Podstawowe	77	18	6	373
Zasadnicze zawodowe	62	33	5	308
Średnie	64	33	3	364
Wyższe	67	30	3	87
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	61	36	2	84
Prac.umysł.niż.szczebła	58	41	1	102
Pracownicy fiz.- umysł.	63	36	1	70
Robotnicy wykwalifikowani	60	37	4	128
Robotnicy niewykwalifik.	64	31	5	58
Rolnicy	76	17	7	76
Prywatni przedsiębiorcy	56	39	5	47
Bierni zawodowo				
Renciści	76	18	6	153
Emeryci	77	15	8	215
Uczniowie i studenci	52	45	2	49
Bezrobotni	67	30	2	96
Gospodynie domowe i inni	79	17	4	55
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	72	28	0	119
Sektor państwowy	59	37	4	146
Sektor prywatny	59	38	3	233
Spółdzielczość	59	33	7	22
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	74	24	2	185
151 - 225	70	29	1	151
226 - 325	70	24	6	259
326 - 425	65	28	6	201
Powyżej 426 zł	61	36	3	246
Ocena własnych war. mater.				
Złe	72	23	5	369
Średnie	68	28	4	539
Dobre	61	34	5	225
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	69	22	9	64
Raz w tygodniu	70	26	4	550
Kilka razy w miesiącu	68	30	3	139
Kilka razy w roku	66	29	5	267
W ogóle nie uczestniczy	60	35	5	111
Poglądy polityczne				
Lewica	69	27	3	217
Centrum	64	32	4	247
Prawica	68	29	3	346
Trudno powiedzieć	70	23	7	320

Tabela 7. Oglądania jakich filmów najczęściej zabrania Pan(i) swoim dzieciom? Proszę wskazać najwyższe dwa rodzaje filmów. 1 - Filmy zawierające sceny erotyczne, tzw. momenty; 2 - Filmy o zbyt poważnej tematyce, której dziecko mogłoby nie zrozumieć; 3 - Filmy, w których pojawia się wulgarne słownictwo; 4 - Filmy zawierające sceny przemocy - np. zabójstw, gwałtów

	1	2	3	4	Inne filmy	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	84	4	17	89	3	0	249
Płeć							
Mężczyźni	84	3	16	93	3	0	114
Kobiety	84	6	17	85	3	0	135
Wiek							
do 24 lat	100	0	44	56	0	0	3
25-34	83	9	18	84	4	0	89
35-44	83	2	17	92	2	0	117
45-54	87	1	12	92	3	0	37
55-64	49	0	0	49	0	51	1
65 lat i więcej	100	0	0	100	0	0	1
Miejsce zamieszkania							
Wieś	73	4	30	91	1	0	85
Miasto do 20 tys.	96	4	3	89	4	0	45
od 21 do 100 tys.	89	5	9	88	5	0	39
101-500 tys.	86	6	13	88	1	2	50
501 tys. i więcej mieszk.	85	4	15	85	6	0	31
Region							
Północny	75	8	16	98	0	0	29
Zachodni	89	3	12	93	2	0	29
Środkowozachodni	95	3	3	93	5	0	26
Środkowy	83	3	18	90	4	0	46
Wschodni	93	6	11	89	0	0	29
Południowo-wschodni	71	6	27	78	6	2	51
Południowo-zachodni	90	1	18	86	0	0	39
Wykształcenie							
Podstawowe	81	0	22	89	2	0	35
Zasadnicze zawodowe	86	2	20	85	4	0	94
Średnie	87	5	10	93	1	0	86
Wyższe	73	12	19	88	6	1	33
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	76	10	18	90	6	0	30
Prac. umysł. niż. szczebla	86	7	11	94	2	0	31
Pracownicy fiz.- umysł.	92	4	8	96	0	0	20
Robotnicy wykwalifikowani	94	0	14	85	7	0	41
Robotnicy niewykwalifik.	96	0	14	87	0	0	16
Rolnicy	70	7	29	84	0	0	27
Prywatni przedsiębiorcy	70	0	32	90	0	2	20
Bierni zawodowo							
Renciści	77	10	8	85	10	5	8
Emeryci	83	0	17	100	0	0	6
Bezrobotni	83	7	18	82	0	0	33
Gospodynie domowe i inni	90	0	8	92	5	0	16
Pracujący poza rolnictwem							
Sfera budżetowa	77	6	20	94	2	0	33
Sektor państwowy	94	1	6	94	3	0	51
Sektor prywatny	83	5	22	83	5	1	67
Spółdzielczość	91	0	9	100	0	0	9
Dochody na jedną osobę							
Poniżej 150 zł	85	7	14	86	0	0	62
151 - 225	84	3	18	88	5	0	54
226 - 325	88	4	8	97	1	0	53
326 - 425	73	3	28	94	0	2	28
Powyżej 426 zł	81	6	24	81	5	0	36
Ocena własnych war. mater.							
Złe	90	2	15	90	3	0	84
Średnie	81	6	15	87	4	0	109
Dobre	78	5	23	90	0	1	56
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	89	0	0	97	0	3	13
Raz w tygodniu	83	4	20	85	4	0	127
Kilka razy w miesiącu	87	7	16	86	3	0	43
Kilka razy w roku	81	4	16	97	1	0	55
W ogóle nie uczestniczy	95	5	5	90	0	0	11
Poglądy polityczne							
Lewica	86	5	14	91	4	0	45
Centrum	88	4	10	93	1	0	64
Prawica	79	4	21	88	3	1	89
Trudno powiedzieć	86	5	18	83	3	0	51